

Informacija o rezultatima pregovora i zaključivanju Ugovora o zajmu sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD) za potrebe finansiranja projekta „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“, u iznosu do 40.000.000,00 eura

Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj 19. februara 2026. godine, donijela je zaključke br. 11-011/26-475-3, kojima je usvojila Informaciju o polaznim osnovama za pregovore o zaključivanju Ugovora o zajmu sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD) za potrebe finansiranja Projekta „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“, u iznosu do 40 miliona eura. Istim zaključcima formiran je i ovlašćen pregovarački tim zadužen za sprovođenje pregovora i usaglašavanje uslova kreditnog aranžmana sa IBRD-om.

Shodno navedenom, formalni pregovori sa IBRD-om održani su 24. februara 2026. godine, tokom kojih je usaglašena kompletna ugovorna i prateća projektna dokumentacija, nakon čega je sačinjen i Zapisnik sa pregovora koji se dostavlja na razmatranje i prihvatanje.

U skladu sa opštim uslovima kreditiranja koje propisuje IBRD banka, a uzimajući u obzir strukturu i dospijeće postojećeg portfolija javnog duga, dogovoreno je zaključivanje kreditnog aranžmana na **period od 15 godina, uključujući grejs period od 2 godine. Ugovor o zajmu predviđa varijabilnu kamatnu stopu koja se sastoji od šestomjesečnog EURIBOR-a, uvećanog za varijabilnu kamatnu maržu koja se utvrđuje na kvartalnom nivou.** Za kreditni aranžman sa rokom otplate od 15 godina i grejs periodom od 2 godine, **varijabilna kamatna marža trenutno iznosi 0,68%.** Kamata će se plaćati polugodišnje, i to svakog 15. februara i 15. avgusta u toku trajanja kreditnog aranžmana.

Kada su u pitanju ostali troškovi, predviđena je **jednokratna naknada za obradu kredita (front-end fee) u iznosu od 0,25% ukupne vrijednosti kredita, kao i naknada na nepovučena sredstva (commitment fee) u visini od 0,25% na iznos neiskorišćenih sredstava u momentu obračuna.** U skladu sa Opštim uslovima finansiranja, obračun naknade na neiskorišćena sredstva počinje da teče 4 godine od dana odobrenja Ugovora o zajmu od strane banke.

Pored uobičajenih uslova za stupanje Ugovora na snagu, koji podrazumijevaju da Zajmoprimac, posredstvom Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, formira Jedinicu za implementaciju projekta (PIU) u skladu sa Operativnim priručnikom za projekat (POM), uključujući angažovanje ključnog stručnog kadra, te da pripremi i formalno usvoji POM u skladu sa ugovorenim odredbama, **neophodno je ispuniti i dodatni uslov koji se odnosi na obezbjeđivanje lokacije za realizaciju projekta. Naime, imajući u vidu da je planirana izgradnja regionalnog centra za upravljanje otpadom na teritoriji Nikšić, od ključnog je značaja da država u Opštini Nikšić obezbijedi odgovarajuću lokaciju, bez ikakvih pravnih, imovinskih ili drugih tereta i ograničenja kako bi se izbjegla eventualna kašnjenja u implementaciji projekta.**

Rok za ispunjenje navedenih uslova i stupanje Ugovora na snagu iznosi 120 dana od dana njegovog potpisivanja, dok je realizacija projekta planirana do kraja februara 2031. godine.

Pravni osnov za zaključivanje predmetnog kreditnog aranžmana predstavlja Zakon o budžetu Crne Gore za 2026. godinu i Odluka o zaduživanju Crne Gore za 2026. godinu, kojima je predviđeno da se Država, za potrebe finansiranja projekta „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“, može zadužiti putem Ugovora o zajmu sa Svjetskom bankom, u ukupnom iznosu do 87,12 miliona eura.

Opis projekta

Projekat ima za cilj jačanje institucionalnih i regulatornih kapaciteta u sektoru upravljanja otpadom, unapređenje infrastrukture za upravljanje otpadom, kao i remedijaciju deponije čvrstog otpada na lokaciji bivšeg Kombinata aluminijuma u Podgorici (KAP).

Projekat ima četiri komponente:

1. Jačanje institucionalnih kapaciteta u sektoru otpada, uključujući unapređenje zakonodavnog i regulatornog okvira, jačanje sistema za prikupljanje i obradu podataka, podršku sprovođenju proširene odgovornosti proizvođača (EPR), kao i razvoj kapaciteta institucija i jedinica lokalne samouprave;
2. Unapređenje infrastrukture za upravljanje otpadom, kroz uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću, koji će opsluživati više opština, uz razvoj savremenih sistema za selekciju, reciklažu i kompostiranje;
3. Sanacija deponije čvrstog otpada na lokaciji KAP-a, radi smanjenja rizika po životnu sredinu i zdravlje ljudi, trajnog zbrinjavanja istorijskog otpada i zaštite vodnih resursa;
4. Upravljanje projektom, uključujući uspostavljanje Jedinice za implementaciju projekta (PIU), obezbjeđivanje nadzora nad sprovođenjem, praćenje rezultata i usklađenost sa standardima Svjetske banke u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja.

NEGOTIATED DRAFT
February 24, 2026

LOAN NUMBER 9949 -ME

Loan Agreement

(Waste Management Reform Project)

between

MONTENEGRO

and

**INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION
AND DEVELOPMENT**

LOAN AGREEMENT

AGREEMENT dated as of the Signature Date between MONTENEGRO (“Borrower”) and INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT (“Bank”). The Borrower and the Bank hereby agree as follows:

ARTICLE I — GENERAL CONDITIONS; DEFINITIONS

- 1.01. The General Conditions (as defined in the Appendix to this Agreement) apply to and form part of this Agreement.
- 1.02. Unless the context requires otherwise, the capitalized terms used in this Agreement have the meanings ascribed to them in the General Conditions or in the Appendix to this Agreement.

ARTICLE II — LOAN

- 2.01. The Bank agrees to lend to the Borrower the amount of Euro forty million (EUR 40,000,000), as such amount may be converted from time to time through a Currency Conversion (“Loan”), to assist in financing the project described in Schedule 1 to this Agreement (“Project”).
- 2.02. The Borrower may withdraw the proceeds of the Loan in accordance with Section III of Schedule 2 to this Agreement.
- 2.03. The Front-end Fee is one quarter of one percent (0.25%) of the Loan amount.
- 2.04. The Commitment Charge is one quarter of one percent (0.25%) per annum on the Unwithdrawn Loan Balance.
- 2.05. The interest rate is the Reference Rate plus the Variable Spread or such rate as may apply following a Conversion; subject to Section 3.02(e) of the General Conditions.
- 2.06. The Payment Dates are February 15 and August 15 in each year.
- 2.07. Except as provided in Section 2.08 below, the principal amount of the Loan shall be repaid in accordance with Section 3.03 of the General Conditions and Schedule 3 to this Agreement.
- 2.08. (a) Upon occurrence of an Eligible Event and issuance of government declaration of national emergency, the Borrower may request the Bank to activate: (i) the Principal Payment Deferral in respect of a portion or all of the Withdrawn Loan Balance; and/or (ii) Interest Payment Deferral; for the Deferral Period, provided that such request shall be made no earlier than in respect of the first Principal Payment Date and no later than the fifth anniversary prior to the final maturity of the Loan. Such request and any activation shall be made in accordance with the CRDC Terms and Conditions in effect at the time of the submission of the request,

the provisions of which are hereby incorporated by reference and form an integral part of this Agreement. The activation of the Payment Deferral may occur only once during the term of the Loan.

(b) At the time of requesting the Principal Payment Deferral pursuant to the provisions of paragraph (a) of this Section 2.08, the Borrower may also request repayment provisions different from those set out in Schedule 3 to this Agreement for a portion or all of the Withdrawn Loan Balance for which Principal Payment Deferral is requested, provided that (i) the average maturity of the Withdrawn Loan Balance after the Deferral Period equals the original average maturity of such Withdrawn Loan Balance prior to the Principal Payment Deferral request and the final maturity of the Withdrawn Loan Balance after the Deferral Period will not exceed the original final maturity of such Withdrawn Loan Balance prior to the Principal Payment Deferral request; and (ii) such repayment provisions have been agreed between the Borrower and the Bank.

(c) Upon review of the Borrower's request and the Bank's reasonable determination of the eligibility of the Loan for a Payment Deferral, the Bank shall take such actions as necessary to implement the Payment Deferral in accordance with the terms of this Agreement and the CRDC Terms and Conditions. Effective the date of the activation of the Payment Deferral as notified by the Bank to the Borrower, the provisions of this Agreement providing for repayment of the proceeds of the Loan, including the provisions of Schedule 3, shall be deemed to have been modified, as applicable. The Bank shall notify the Borrower of the applicable financial terms of the Loan, including any revised amortization provisions, if applicable, at the time of the Payment Deferral activation or promptly thereafter.

(d) In the event the Interest Payment Deferral is activated, the Borrower shall pay to the Bank interest on any such deferred amount at the rate set forth in Section 2.05 of this Agreement until such time as the deferred amount is fully paid to the Bank. Such interest shall accrue from the respective dates when the relevant amounts are deferred after the Interest Payment Deferral is activated and shall be payable on the remaining Payment Dates after the Deferral Period.

(e) The Payment Deferral shall not be activated, if either of the events specified in Section 7.02 (a) or 7.07 (a) of the General Conditions occurs and is continuing, provided, however, that the Payment Deferral itself, upon its activation, shall not constitute an event described in Sections 7.02 (a) or 7.07 (a) of the General Conditions. Furthermore, the Borrower shall continue to pay all applicable and accrued Loan Payments during the Deferral Period, except the amounts that have been deferred pursuant to the activated Payment Deferral as described herein.

(f) If the Withdrawn Loan Balance or any interest and other applicable Loan charges, to which the request for Payment Deferral relates, is subject to a Currency Conversion then in effect, the Borrower and the Bank shall agree to amend or terminate such Currency Conversion. In the event of an early termination of such Currency Conversion prior to the end of its Conversion Period as a result of the Payment Deferral, the provisions of Section 4.06 (b) of the General Conditions shall apply.

ARTICLE III — PROJECT

- 3.01. The Borrower declares its commitment to the objectives of the Project. To this end, the Borrower shall carry out the Project, through Ministry of Ecology, Sustainable Development,

and Northern Region Development, in accordance with the provisions of Article V of the General Conditions and Schedule 2 to this Agreement.

ARTICLE IV — EFFECTIVENESS; TERMINATION

4.01. The Additional Conditions of Effectiveness consist of the following:

- (a) The Borrower, through MESDNRD, has (i) established the Project Implementation Unit ("PIU") in accordance with the POM, and (ii) hired a Project manager, an environmental specialist and a social specialist for the PIU, all with terms of reference and qualifications in accordance with the POM.
- (b) The Borrower, through MESDNRD, has prepared and adopted the Project Operational Manual ("POM") in accordance with the provisions of Section I.B of Schedule 2 to this Agreement.
- (c) The Borrower, through MESDNRD, has ensured and provided the Municipality of Nikšić a site encumbrance free and appropriate for the construction of the Nikšić Regional Waste Management Center under Part 2 of the Project in a manner satisfactory to the Bank and as further described in the POM.

4.02. The Effectiveness Deadline is the date hundred twenty (120) days after the Signature Date.

ARTICLE V — REPRESENTATIVE; ADDRESSES

5.01. The Borrower's Representative is its Minister of Finance.

5.02. For purposes of Section 10.01 of the General Conditions:

(a) the Borrower's address is:

Ministry of Finance
Stanka Dragojevića 2
81000 Podgorica, Podgorica
Montenegro; and

(b) the Borrower's Electronic Address is:

Facsimile:	E-mail:
382 20 224 450	mf@mif.gov.me

5.03. For purposes of Section 10.01 of the General Conditions:

(a) the Bank's address is:

International Bank for Reconstruction and Development
1818 H Street, N.W.
Washington, D.C. 20433
United States of America; and

(b) the Bank's Electronic Address is:

Telex:

Facsimile:

248423(MCI) or
64145(MCI)

1-202-477-6391

AGREED as of the Signature Date.

MONTENEGRO

By

_____/s1/

Authorized Representative

Name: ____/n1/

Title: ____/t1/

Date: ____/d1/

INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT

By

_____/s2/

Authorized Representative

Name: ____/n2/

Title: ____/t2/

Date: ____/d2/

SCHEDULE 1

Project Description

The objectives of the Project are to (i) strengthen institutional capacity for solid waste management, (ii) improve the performance of solid waste services in selected municipalities, and (iii) enhance environmental conditions at targeted waste disposal site.

The Project consists of the following parts:

Part 1. Waste Management Governance and Institutional Development

1.1 Providing technical assistance to strengthen the regulatory framework for waste management through:

- (i) Developing rulebooks and technical guidance for the organization of municipal waste management services, including the definition of minimum service standards and requirements for separate collection of specific waste fractions such as biowaste, packaging waste, paper, and glass;
- (ii) Developing technical guidance documents for the operationalization of EPR schemes for priority waste streams to establish clear producer obligations, compliance mechanisms, and sustainable financing based on cost-recovery instruments such as waste tariff systems for collection and recycling;
- (iii) Improving permitting, classification, and tracking systems for hazardous and industrial waste, including the introduction of electronic reporting and monitoring tools;
- (iv) Updating regulations on construction and demolition waste.

1.2 Building institutional capacity for improved waste management through:

- (i) Developing and delivering gender inclusive and targeted capacity-building programs and training for municipal and national authorities, public utility companies, and private operators on waste collection, sorting, recycling, and treatment best practices, environmental compliance and implementation of EPR scheme;
- (ii) Developing and delivering conducting workshops, certification programs, and on-the-job training to strengthen professional qualifications, operational performance, and application of technical standards in waste management, ensuring equal opportunities for male and female participants;
- (iii) Developing and carrying out a women's internship program through: (a) financing six-month paid internships for female students and recent graduates in selected municipal waste management departments; (b) developing an internship program (content, orientation); and (c) setting up collaboration between municipal waste management departments and education institutions that prepare graduates with relevant profiles;
- (iv) Integration and upgrading of existing national and municipal waste information systems, enabling real-time waste tracking, and improving the accuracy and accessibility of sector data.

1.3 Public awareness, behavioral change and municipal support for improved waste management through:

- (i) Development of the national communication plan in accordance with the requirements of the National Waste Management Plan, including a methodology to guide the preparation of local waste-management communication plans;
- (ii) Designing and implementing gender responsive national and local public awareness campaigns;
- (iii) Preparing behavioral change interventions in selected municipalities to actively influence daily practices and ensure inclusive participation in community-led waste reduction efforts;
- (iv) Providing selected municipalities with (a) targeted technical assistance and capacity support to develop or update municipal waste management plans and strengthen institutional arrangements, and (b) relevant equipment to support investment priorities, as needed.

Part 2. Waste Management Infrastructure Improvements

2.1 Establishment of Nikšić Regional Waste Management Center through provision of civil works for the construction of the said center, including technical assistance for the design and feasibility studies, and equipment.

2.2 Establishment of a knowledge sharing and visitors center for modern waste management practices through:

- (i) Provision of civil works for the construction of the said center, technical assistance for design and feasibility studies, and equipment;
- (ii) Developing and conducting training, workshops, including modules on climate risks, and outreach activities for municipal staff, professionals, and stakeholders;
- (iii) Development of training strategies, curricula, and digital platforms to facilitate ongoing learning and collaboration.

Part 3. Remediation of Waste Disposal Site at the KAP facility

Providing support for the environmental cleanup and risk reduction of uncontrolled waste disposal site at KAP facility through:

- (i) Removal of waste materials and cleanup of the solid waste disposal area;
- (ii) Construction of two (2) permanent engineered containments for the waste materials.

Part 4. Project Management

Carrying out Project management and coordination including: (i) supporting the operation of the PIU and TSU, (ii) ensuring environmental and social, and fiduciary compliance, conducting monitoring and evaluation and audits, establishing accountability and grievances mechanisms; and (iii) Training and learning activities.

SCHEDULE 2

Project Execution

Section I. Implementation Arrangements

A. Institutional Arrangements.

1. The Borrower shall designate MESDNRD with overall responsibility for Project management and implementation with technical support from:
 - (i) the Environmental Protection Agency (“EPA”) in providing technical inputs, facilitating regulatory approvals, and ensuring adherence to environmental standards during Project implementation;
 - (ii) under Part 1, from the participating municipalities responsible for the collection, transport, disposal of municipal waste, and the introduction of segregated waste collection for recycling;
 - (iii) under Part 2, from the Municipality of Nikšić.
2. The Borrower, through Technical Services Unit (“TSU”), shall be responsible for procurement, financial management and disbursement activities under the Project in accordance with the provisions of this Agreement, the Project Operational Manual, and, to this end, shall maintain, throughout the implementation of the Project, the TSU with resources, staffing and fiduciary responsibilities acceptable to the Bank and as set forth in the Operational Manual.
3. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 above, the Borrower, through MESDNRD, shall:
 - (a) establish, not later than three (3) months after the Effective Date, and thereafter maintain throughout the duration of the Project, a steering committee (“Steering Committee”) with terms of reference agreed with the Bank: (i) with composition, mandate, and resources satisfactory to the Bank; (ii) to be comprised of representatives of the ministries, agencies and stakeholders involved in the waste sector and in the implementation of the Project; and (iii) to be responsible for high-level interinstitutional coordination and strategic implementation overview functions, all further described in the POM.
 - (b) (i) maintain, throughout the duration of the Project, a PIU responsible for the implementation and monitoring of the Project, with composition, functions, staffing, facilities and other resources satisfactory to the Bank and as further described in the POM; and (ii) hire, not later than six (6) months after Effective Date, and maintain throughout Project implementation a civil engineer and other key qualified technical and fiduciary specialists to provide support to the coordination, implementation, monitoring and evaluation of the Project, all under terms of reference acceptable to the Bank and in accordance with the POM.
 - (c) for purposes of implementing the respective activities under the Project and prior to commencement of such activities, enter into agreements or other adequate arrangements (the “Memorandum of Understanding”) with EPA, the participating municipalities and the Municipality of Nikšić respectively, under terms and conditions acceptable to the Bank and further described in the POM, including *inter alia* the technical and institutional implementation arrangements and the role of each institution or municipality to provide its support in the implementation of said activities in accordance with this Agreement and the POM.

B. Project Operational Manual

The Borrower, through MESDNRD, shall:

(a) prepare a Project operational manual, in form and substance satisfactory to the Bank, containing detailed arrangements and procedures for implementation of the Project including *inter alia*: (i) implementation arrangements including delineation of roles and responsibilities of various entities, institutions and agencies involved in Project implementation including, but not limited to, the PIU, the TSU, EPA, Municipality of Nikšić, other participating municipalities and their coordination and inter-relationships; (ii) the selection criteria and procedure, and other institutional and implementation arrangements for the internships under Part 1.2 (iii) of the Project; (iii) disbursement arrangements, reporting requirements, financial management procedures and audit procedures; (iv) the procurement procedures, standard procurement documentation, contracts administration and management procedures; (v) measures to mitigate fraud and corruption as well as other integrity and fiduciary risks; (vi) environmental and social risks management arrangements as well as operation of grievance mechanism; (vii) monitoring and evaluation arrangements, reporting and communication, including results framework; and (viii) such other administrative, financial, technical and organizational arrangements and procedures as shall be required for the Project.

(b) (i) furnish to and exchange views with the Bank on such manual promptly upon its preparation; (ii) thereafter adopt such manual as shall have been approved by the Bank (“Project Operational Manual” or “POM”); and (iii) thereafter implement the Project in accordance with the POM.

(c) not amend, suspend, abrogate, repeal, or waive any provisions of the Project Operational Manual without the prior written agreement of the Bank.

C. Environmental and Social Standards.

1. The Borrower, through MESDNRD, shall ensure that the Project is carried out in accordance with the Environmental and Social Standards, in a manner acceptable to the Bank.

2. Without limitation upon paragraph 1 above, the Borrower, through MESDNRD, shall ensure that the Project is implemented in accordance with the Environmental and Social Commitment Plan (“ESCP”), in a manner acceptable to the Bank. To this end, the Borrower, through MESDNRD, shall ensure that:

(a) the measures and actions specified in the ESCP are implemented with due diligence and efficiency, as provided in the ESCP;

(b) sufficient funds are available to cover the costs of implementing the ESCP;

(c) policies and procedures are maintained, and qualified and experienced staff in adequate numbers are retained to implement the ESCP, as provided in the ESCP; and

(d) the ESCP, or any provision thereof, is not amended, repealed, suspended or waived, except as the Bank shall otherwise agree in writing, as specified in the ESCP, and ensure that the revised ESCP is disclosed promptly thereafter.

3. In case of any inconsistencies between the ESCP and the provisions of this Agreement, the provisions of this Agreement shall prevail.

4. The Borrower, through MESDNRD, shall ensure that:

- (a) all measures necessary are taken to collect, compile, and furnish to the Bank through regular reports, with the frequency specified in the ESCP, and promptly in a separate report or reports, if so requested by the Bank, information on the status of compliance with the ESCP and the environmental and social instruments referred to therein, all such reports in form and substance acceptable to the Bank, setting out, inter alia: (i) the status of implementation of the ESCP; (ii) conditions, if any, which interfere or threaten to interfere with the implementation of the ESCP; and (iii) corrective and preventive measures taken or required to be taken to address such conditions; and
 - (b) the Bank is promptly notified of any incident or accident related to or having an impact on the Project which has, or is likely to have, a significant adverse effect on the environment, the affected communities, the public or workers, in accordance with the ESCP, the environmental and social instruments referenced therein and the Environmental and Social Standards.
- 5. The Borrower, through MESDNRD, shall establish, publicize, maintain and operate an accessible grievance mechanism, to receive and facilitate resolution of concerns and grievances of Project-affected people, and take all measures necessary and appropriate to resolve, or facilitate the resolution of, such concerns and grievances, in a manner acceptable to the Bank.
- 6. The Borrower, through MESDNRD, shall ensure that all bidding documents and contracts for civil works under the Project include the obligation of contractors, subcontractors and supervising entities to: (a) comply with the relevant aspects of ESCP and the environmental and social instruments referred to therein; and (b) adopt and enforce codes of conduct that should be provided to and signed by all workers, detailing measures to address environmental, social, health and safety risks, and the risks of sexual exploitation and abuse, sexual harassment and violence against children, all as applicable to such civil works commissioned or carried out pursuant to said contracts.
- 7. The Borrower, through MESDNRD, shall establish not later than six (6) months after Effective Date, a Project grievance mechanism in accordance with the Environmental and Social Standards and the ESCP.

Section II. Project Monitoring Reporting and Evaluation

The Borrower, through MESDNRD, shall furnish to the Bank each Project Report not later than forty-five (45) days after the end of each calendar semester, covering the calendar semester.

Section III. Withdrawal of Loan Proceeds

A. General.

Without limitation upon the provisions of Article II of the General Conditions, the Borrower may withdraw the proceeds of the Loan: (a) to finance Eligible Expenditures for the Project in accordance with the Disbursement and Financial Information Letter; and (b) to pay: (i) the Front-end Fee and (ii) each Interest Rate Cap or Interest Rate Collar premium; all in the amount allocated and, if applicable, up to the percentage set forth against each Category of the following table:

Category	Amount of the Loan Allocated (expressed in EUR)	Percentage of Expenditures to be financed (inclusive of Taxes, except VAT)
(1) Goods, works, non-consulting services, consulting services, Operating Costs, Training for the Project except for Part 3 of the Project, and Internship Payments under Part 1.2 (iii) of the Project	24,000,000	100%
(2) Goods, works, non-consulting services, consulting services under Part 3 of the Project	15,900,000	100%
(3) Front-end Fee	100,000	Amount payable pursuant to Section 2.03 of this Agreement in accordance with Section 2.07 (b) of the General Conditions
(4) Interest Rate Cap or Interest Rate Collar premium	0	Amount due pursuant to Section 4.05 (c) of the General Conditions
TOTAL AMOUNT	40,000,000	

B. Withdrawal Conditions; Withdrawal Period.

1. Notwithstanding the provisions of Part A above, no withdrawal shall be made:
 - (a) for payments made prior to the Signature Date; or
 - (b) under Category (2) until and unless the Borrower, through MESDNRD, has updated the ESIA regarding the activities under Part 3 of the Project in a manner and with content satisfactory to the Bank.
2. The Closing Date is February 28, 2031.

SCHEDULE 3

Commitment-Linked Amortization Repayment Schedule

Subject to Section 2.08 of this Agreement, the Borrower shall repay the principal amount of the Loan in accordance with the following table, which sets forth the Principal Payment Dates of the Loan and the percentage of the total principal amount of the Loan payable on each Principal Payment Date ("Installment Share").

Level Principal Repayments

Principal Payment Date	Installment Share
On each February 15 and August 15 Beginning February 15, 2028 through August 15, 2040	3.85%
On February 15, 2041_____	3.75%

APPENDIX

Section I. Definitions

1. "Anti-Corruption Guidelines" means, for purposes of paragraph 5 (a) of the Appendix to the General Conditions, the "Guidelines on Preventing and Combating Fraud and Corruption in Projects Financed by IBRD Loans and IDA Credits and Grants", dated October 15, 2006 and revised in January 2011 and as of July 1, 2016.
2. "Category" means a category set forth in the table in Section III.A of Schedule 2 to this Agreement.
3. "Environmental and Social Commitment Plan" or "ESCP" means the environmental and social commitment plan for the Project, dated February 24, 2026, as the same may be amended from time to time in accordance with the provisions thereof, which sets out the material measures and actions that the Borrower shall carry out or cause to be carried out to address the potential environmental and social risks and impacts of the Project, including the timeframes of the actions and measures, institutional, staffing, training, monitoring and reporting arrangements, and any environmental and social instruments to be prepared thereunder.
4. "Environmental and Social Impact Assessment" or "ESIA" means any of the environmental and social impact assessments (i) to be prepared for the activities under Part 2 of the Project and (ii) to be updated for the activities under Part 3 of the Project in accordance with the ESCP and the relevant ESSs, both to include Project specific design details, baselines and mitigation plans as set forth in the ESCP, all satisfactory to the Bank; "Environmental and Social Impact Assessments" or "ESIAs" means the plural thereof.
5. "Environmental and Social Standards" or "ESSs" means, for purposes of paragraph 53 of the Appendix to the General Conditions, the standards referenced in said paragraph, effective on October 1, 2018, as published by the Bank.
6. "Environmental Protection Agency" or "EPA" means the Borrower's agency established pursuant to Government Decree No.68/08 dated November 122008, or any successor thereto.
7. "EPR" means extended producer responsibility.
8. "General Conditions" means the "International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for IBRD Financing, Investment Project Financing", dated December 14, 2018 (Last revised on July 1, 2025), with the modifications set forth in Section II of this Appendix.
9. "Internship Payment" means any payment for internship of a six-month paid duration in selected municipal waste management departments for female students and recent graduates referred to under Part 1.2 (iii) of the Project, under conditions, selection criteria and other inter-institutional arrangements further described in the POM; "Internship Payments" means the plural thereof.
10. "KAP" means the Borrower's *Kombinat Aluminijuma Podgorica*.

11. "Memorandum of Understanding" or "MoU" means each of the memorandum of understanding to be concluded between MESDNRD and EPA, the participating municipalities and the Municipality of Nikšić as referred to into Section I.A.3 (c) in Schedule 2 to this Agreement.
12. "Ministry of Ecology, Sustainable Development, and Northern Region Development" or "MESDNRD" means the Borrower's ministry of ecology, sustainable development, and northern region development, or any successor thereto.
13. "Municipality of Nikšić" means the Borrower's municipality located in the central and northwestern region of the Borrower's territory.
14. "National Waste Management Plan" means the Borrower's plan adopted pursuant to Borrower's Law No.34/24 dated April 12, 2024.
15. "Operating Costs" means the reasonable incremental expenses incurred by the Borrower on account of Project implementation and management, including costs related to office equipment and supplies, vehicle operation and maintenance, office rentals, communication and insurance costs, office administration costs, bank charges, utilities, transport costs, travel, per diem and supervision costs, and salaries of TSU staff, including Social Charges as applicable (excluding salaries of the Borrower's civil servants and/or employees).
16. "Project Implementation Unit" and "PIU" each means the unit to be established by MESDNRD pursuant to Article 4.01 (a), and responsible for the overall implementation, coordination, monitoring and evaluation of the Project as further detailed in Section I.A.3 (b) (i) in Schedule 2 to this Agreement and in the POM.
17. "Project Operational Manual" and "POM" each means the Project operational manual acceptable to the Bank, prepared and adopted by MESDNRD pursuant to Article 4.01(b) of this Agreement and in accordance with the provisions of Section I.B in Schedule 2 to this Agreement, as said manual may be amended from time to time, with prior approval of the Bank.
18. "Procurement Regulations" means, for purposes of paragraph 89 (a) of the Appendix to the General Conditions, the "World Bank Procurement Regulations for IPF Borrowers", dated February 2025.
19. "Signature Date" means the later of the two dates on which the Borrower and the Bank signed this Agreement and such definition applies to all references to "the date of the Loan Agreement" in the General Conditions.
20. "Social Charges" means any payments or contributions for unemployment benefits, disability insurance, workers' compensation benefits, retirement (pension or social security) benefits, and life insurance, or any other benefits according to the Borrower's legislation.
21. "Steering Committee" means the committee referred to in Section I.A.3 (a) in Schedule 2 to this Agreement.
22. "Training" means Project related study tours, training courses, seminars, workshops and other training activities not included under goods or service providers' contracts,

including training materials, space and equipment rental, travel, accommodation and *per diem* costs of trainees and trainers, trainers' fees, and other training related miscellaneous inputs, as approved in writing by the Bank.

23. "TSU" and "Technical Services Unit" each means the technical services unit established by the MoF and responsible for the fiduciary (procurement and financial management) and disbursement aspects of the Project and referred to in Section I.A.2 in Schedule 2 to this Agreement.

Section II. Modifications to the General Conditions

The General Conditions are hereby modified as follows:

1. The following definitions are inserted at the end of the Appendix as paragraphs 116-122:

"116. "CRDC" or "Climate Resilient Debt Clause" means a mechanism established in the Loan Agreement allowing the eligible Borrower to defer certain payments of principal and/or interest (and other Loan charges) during a Deferral Period upon occurrence of an Eligible Event."

"117. "CRDC Terms and Conditions" means the Climate Resilient Debt Clause terms and conditions, as issued and revised from time to time, by the Bank, in effect at the time of the Payment Deferral request.

"118. "Deferral Period" means the period of up to 24 (twenty-four) months, during which the Payment Deferral is activated pursuant to the provisions of the Loan Agreement."

"119. "Eligible Event" means the event defined in the CRDC Terms and Conditions"

"120. "Interest Payment Deferral" means a one-time temporary deferral of payment of Interest and other applicable Loan charges during a Deferral Period, requested by the Borrower and activated by the Bank pursuant to the provisions of the Loan Agreement."

"121. "Payment Deferral" means a Principal Payment Deferral and/or Interest Payment Deferral, requested by the Borrower and activated by the Bank pursuant to the provisions of the Loan Agreement."

"122. "Principal Payment Deferral" means the one-time temporary deferral of repayments of the Withdrawn Loan Balance during a Deferral Period, requested by the Borrower and activated by the Bank pursuant to the provisions of the Loan Agreement."]

2. In paragraphs numbered 79 of the Appendix, the terms "Loan Payment" is modified to read as follows:

"79. "Loan Payment" means any amount payable by the Loan Parties to the Bank pursuant to the Legal Agreements, including (but not limited to) any amount of the Withdrawn Loan Balance, interest, any deferred amount pursuant to the Loan Agreement and any interest thereon, the Front-end Fee, the Commitment Charge, interest at the Default Interest Rate (if any), standby fee, any transaction fee for a Conversion or early termination of a Conversion, any premium payable upon the establishment of an Interest Rate Cap or Interest Rate Collar, any Unwinding Amount payable by the Borrower, any other fees, costs or charges applicable under the Loan, and any refund of the Withdrawn Loan Balance payable by the Borrower, as applicable."

ISPREGOVARANI NACRT
24. februar 2026. godine

ZAJAM BROJ 9949-ME

Ugovor o zajmu

(Projekat Reforma u oblasti upravljanja otpadom)

između

CRNE GORE

i

MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU
I RAZVOJ

UGOVOR O ZAJMU

UGOVOR datiran na Datum potpisivanja između CRNE GORE („Zajmoprimac“) i MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ („Banka“). Zajmoprimac i Banka su se ovim saglasili kako slijedi:

ČLAN I — OPŠTI USLOVI; ZNAČENJE IZRAZA

- Opšti uslovi (kako su definisani u Dodatku uz ovaj Ugovor) primjenjuju se na ovaj Ugovor i čine sastavni dio ovog Ugovora.
- Osim ako kontekst ne nalaže drugačije, izrazi napisani velikim početnim slovom korišćeni u ovom Ugovoru imaju značenje koje im je pripisano u Opštim uslovima ili u Dodatku uz ovaj Ugovor

ČLAN II — LOAN

- 7.01. Banka je saglasna da Zajmoprimcu pozajmi iznos od četrdeset miliona eura (40.000.000 EUR), pri čemu se taj iznos može povremeno konvertovati putem Konverzije valute („Zajam”), za pomoć u finansiranju projekta opisanog u Prilogu 1 ovog Ugovora („Projekat”).
- 7.02. Zajmoprimac može povući sredstva Zajma u skladu sa Odjeljkom III, Priloga 2 ovog Ugovora.
- 7.03. Provizija za obradu Zajma iznosi jednu četvrtinu jednog procenta (0,25%) od iznosa Zajma.
- 7.04. Naknada za anagažovana, a neiskorišćena sredstva iznosi jednu četvrtinu jednog procenta (0,25%) godišnje na Nepovučeni preostali dio Zajma.
- 7.05. Kamatna stopa je jednaka Referentnoj stopi uvećanoj za Promjenljivi kamatni spread ili za neku drugu stopu koja se primjenjuje nakon Konverzije u skladu sa Odjeljkom 3.02(e) Opštih uslova.
- 2.06. Datumi plaćanja su 15. februar i 15. avgust svake godine.
- 2.07. Osim onako kako je navedeno u Odjeljku 2.08 u nastavku, iznos glavnice Zajma će se otplaćivati u skladu s Odjeljkom 3.03 Opštih uslova i Prilogom 3 ovog Ugovora.
- 2.08. (a) Nakon nastanka Prihvatljivog/kvalifikovanog događaja i izdavanja Vladine objave o nacionalnom vanrednom stanju, Zajmoprimac može da zatraži od Banke da aktivira: (i) Odlaganje plaćanja glavnice u odnosu na dio ili cijeli iznos Povučenog preostalog iznosa Zajma; i/ili (ii) Odlaganje plaćanja kamata; za Period odlaganja, pod uslovom da se takav zahtjev neće podnijeti prije prvog Datuma plaćanja glavnice i najkasnije do pete godišnjice prije konačnog dospjeća Zajma. Takav zahtjev i bilo koje aktiviranje će biti izvršeni u skladu sa Uslovima i odredbama CRDC-a koji su na snazi u vrijeme podnošenja zahtjeva, čije su odredbe ovim putem uključene upućivanjem na iste i čine sastavni dio ovog Ugovora. Aktiviranje Odlaganja plaćanja može da se desi samo jednom tokom trajanja Zajma.
- (b) U trenutku podnošenja zahtjeva za Odlaganje plaćanja glavnice po osnovu odredbi stava (a) ovog Odjeljka 2.08, Zajmoprimac može takođe da zatraži odredbe za otplatu koje su različite od onih koje su date u Prilogu 3 ovog Ugovora za dio ili cijeli iznos Povučenog preostalog iznosa Zajma za koji se traži Odlaganje plaćanja glavnice, pod uslovom da (i) je prosječno dospjeće Povučenog preostalog iznosa Zajma nakon Perioda odlaganja jednako prvobitnom prosječnom dospjeću takvog Povučenog preostalog iznosa Zajma prije zahtjeva za Odlaganje plaćanja glavnice, a konačno dospjeće Povučenog preostalog iznosa Zajma nakon Perioda odlaganja neće premašiti prvobitno konačno dospjeće takvog Povučenog preostalog iznosa Zajma prije zahtjeva za Odlaganje plaćanja glavnice; i (ii) su takve odredbe o otplati dogovorene između Zajmoprimca i Banke.
- (c) Nakon što Banka razmotri zahtjev Zajmoprimca i Banka utvrdi u razumnoj mjeri kvalifikovanost Zajam za Odlaganje plaćanja, Banka će preduzeti potrebne radnje za sprovođenje Odlaganja plaćanja u skladu sa odredbama ovog Ugovora i Uslovima i odredbama CRDC-a. Stupajući na snagu sa datumom aktiviranja Odlaganja plaćanja, o čemu je Banka

obavijestila Zajmoprimca, odredbe ovog Ugovora koje predviđaju otplatu sredstava Zajma, uključujući odredbe Priloga 3, će se smatrati da su izmijenjene, gdje je primjenljivo. Banka će obavijestiti Zajmoprimca o primjenjivim finansijskim uslovima Zajma, uključujući sve revidirane odredbe o amortizaciji, ako je primjenljivo, u vrijeme aktiviranja Odlaganja plaćanja ili odmah nakon toga.

(d) U slučaju da se aktivira Odlaganje plaćanja kamata, Zajmoprimac će Banci platiti kamatu na bilo koji tako odloženi iznos po stopi navedenoj u Odjeljku 2.05 ovog Ugovora do trenutka kada se odloženi iznos u potpunosti isplati Banci. Takve kamate će se obračunavati od odgovarajućih datuma kada su relevantni iznosi odloženi nakon aktiviranja Odlaganja plaćanja kamata i platiće se na preostale Datume plaćanja nakon Perioda odlaganja.

(e) Odlaganje plaćanja neće se aktivirati ako se dogodi i nastavlja se bilo koji od događaja navedenih u Odjeljku 7.02 (a) ili 7.07 (a) Opštih uslova, međutim, pod uslovom da samo Odlaganje plaćanja, nakon što se aktivira, neće predstavljati događaj opisan u Odjeljcima 7.02 (a) ili 7.07 (a) Opštih uslova. Pored toga, Zajmoprimac će nastaviti da plaća sva primjenjiva i akumulirana Plaćanja zajma tokom Perioda odlaganja, osim iznosa koji su odloženi u skladu sa aktiviranim Odlaganje plaćanja kako je ovdje opisano.

(f) Ako Povučeni preostali iznos Zajma ili bilo koja kamata i drugi primjenjivi troškovi Zajma, na koje se odnosi zahtjev za Odlaganje plaćanja, podliježu Konverziji valute koja je na snazi u tom trenutku, Zajmoprimac i Banka će se dogovoriti da izmijene ili raskinu takvu Konverziju valute. U slučaju prijevremenog prekida takve Konverzije valute prije kraja njenog Perioda konverzije kao rezultat Odlaganja plaćanja, primjeniće se odredbe Odjeljka 4.06 (b) Opštih uslova.

ČLAN III — PROJEKAT

- 3.01. Zajmoprimac izražava svoju posvećenost ciljevima Projekta. U tu svrhu, Zajmoprimac će sprovesti Projekat preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u skladu sa odredbama člana V Opštih uslova i Prilogom 2 ovog Ugovora.

ČLAN IV — STUPANJE NA SNAGU; RASKID

- 4.01. Dodatni uslovi za Stupanje na snagu se sastoje od sljedećeg;
- (a) Zajmoprimac je, preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), (i) formirao Jedinicu za implementaciju Projekta (PIU) u skladu sa Operativnim priručnikom za Projekat (POM); i (ii) angažovao Menadžera projekta, stručnjaka za životnu sredinu i stručnjaka za društvena pitanja za PIU, koji su svi sa opisima poslova i kvalifikacijama u skladu sa POM-om;
 - (b) Zajmoprimac je, preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), pripremio i usvojio Operativni priručnik za projekat (POM) u skladu sa odredbama Odjeljka I.B Priloga 2 uz ovaj Ugovor.
 - (c) Zajmoprimac je, preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), obezbijedio i pruži Opštini Nikšić lokaciju bez terata i koja je primjerena

za izgradnju regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću u sklopu Dijela 2 Projekta na način koji je zadovoljavajući za Banku i kako je to dodatno opisano u POM-u.

4.02. Rok za stupanje na snagu je datum sto dvadeset (120) dana od Datuma potpisivanja.

ČLAN V — PREDSTAVNIK; ADRESE

5.01. Predstavnik Zajmoprimca je njegov Ministar finansija.

5.02. Za potrebe Odjeljka 10.01 Opštih uslova:

(a) adresa Zajmoprimca je:

Ministarstvo finansija
Stanka Dragojevića 2
81000 Podgorica, Crna Gora; i

(b) elektronska adresa Zajmoprimca je:

Faks: +38220224450 E-mail: mf@mif.gov.me

5.03. Za potrebe Odjeljka 10.01 Opštih uslova:

(a) adresa Banke je:

International Bank for Reconstruction and Development
1818 H Street, N.W.
Washington, D.C. 20433
United States of America; i

(b) elektronska adresa Banke je:

Teleks: Faks:

248423(MCI) or 1-202-477-6391
64145(MCI)

USAGLAŠENO na Datum potpisivanja.

CRNA GORA

_____/s1/
Ovlašćeni predstavnik

Ime i prezime: _____/n1/

Funkcija: _____/t1/

Datum: _____/d1/

**MEĐUNARODNA BANKA ZA
OBNOVU I RAZVOJ**

_____/s2/

Ovlašćeni predstavnik

Ime i prezime: _____/n2/

Funkcija: _____/t2/

Datum: _____/d2/

PRILOG 1

Opis Projekta

Ciljevi Projekta su da: (i) osnaži institucionalne kapacitete za upravljanje čvrstim otpadom, (ii) unaprijedi učinkovitosti usluga upravljanja čvrstim otpadom u odabranim opštinama; i (iii) poboljša uslove životne sredine na ciljanoj lokaciji za odlaganje otpada.

Projekat se sastoji od sljedećih djelova:

Dio 1: Upravljanje otpadom i institucionalni razvoj

1.1 Pružanje tehničke pomoći za jačanje regulatornog okvira za upravljanje otpadom kroz:

- (i) Izradu pravilnika i tehničkih smjernica za organizaciju usluga upravljanja komunalnim otpadom, uključujući definiciju minimalnih standarda usluga i zahtjeva za odvojeno prikupljanje specifičnih frakcija otpada kao što su biootpad, ambalažni otpad, papir i staklo;
- (ii) Izradu tehničkih smjernica za operacionalizaciju šema proširene odgovornosti proizvođača (EPR) za prioritetne tokove/izvore otpada radi utvrđivanja jasnih obaveza proizvođača, mehanizama poštovanja obaveza i održivog finansiranja, na osnovu instrumenata za pokrivanje troškova kao što su sistem tarifa/cjena za prikupljanje i recikliranje otpada;
- (iii) Poboljšanje sistema izdavanja dozvola, klasifikacije i praćenja opasnog i industrijskog otpada, uključujući uvođenje elektronskih alata za izvještavanje i monitoring;
- (iv) Ažuriranje propisa o građevinskom otpadu i otpadu od rušenja.

1.2 Izgradnja institucionalnih kapaciteta za unaprijeđeno upravljanje otpadom kroz:

- (i) Izradu i sprovođenje rodno inkluzivnih i ciljanih programa izgradnje kapaciteta, kao i obuka za opštinske i nacionalne organe, javna komunalna preduzeća i privatne operatere o najboljim praksama prikupljanja, sortiranja, recikliranja i tretmana otpada, usklađenosti sa propisima o životnoj sredini i implementaciji šeme proširene odgovornosti proizvođača (EPR);
- (ii) Izradu i sprovođenje radionica, programa sertifikacije i obuke na radnom mjestu radi jačanja stručnih kvalifikacija, operativnih performansi i primjene tehničkih standarda u upravljanju otpadom, osiguravajući jednake mogućnosti za muške i ženske učesnike;
- (iii) Izrada i sprovođenje programa stažiranja za žene, kroz: (a) finansiranje šestomjesečnih plaćenih stažiranja za ženske studente i žene koju nedavno diplomirale u odabranim sektorima za upravljanje komunalnim otpadom; (b) izradu programa stažiranja (sadržaj, orijentacija); i (c) uspostavljanje saradnje između sektora za upravljanje komunalnim otpadom i obrazovnih ustanova koje pripremaju diplomce u relevantnim profilima obrazovanja;
- (iv) Integracija i nadogradnja postojećih nacionalnih i opštinskih informacionih sistema o otpadu, omogućujući praćenje otpada u realnom vremenu kao i poboljšavajući tačnost i dostupnost sektorskih podataka.

1.3 Podizanje svijesti javnosti, promjena ponašanja i opštinska podrška za unaprijeđeno upravljanje otpadom kroz:

- (i) Izradu nacionalnog komunikacionog plana u skladu sa zahtjevima Državnog plana upravljanja otpadom, uključujući metodologiju za usmjeravanje izrade lokalnih komunikacionih planova upravljanja otpadom;
- (ii) Osmišljavanje i implementacija rodno odgovornih nacionalnih i lokalnih kampanja za podizanje svijesti javnosti;
- (iii) Priprema intervencija za promjenu ponašanja u odabranim opštinama kako bi se aktivno uticalo na svakodnevne prakse i osiguralo inkluzivno učešće u naporima za smanjenje otpada koje predvodi zajednica;
- (iv) U odabranim opštinama pružanje (a) ciljane tehničke pomoći i podrške kapacitetima za izradu ili ažuriranje planova upravljanja komunalnim otpadom i jačanje institucionalnih aranžmana; i (b) relevantne opreme za područnu investicionim prioritetima, prema potrebi.

Dio 2: Unaprijeđenje infrastrukture za upravljanje otpadom

2.1 Osnivanje regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću kroz obezbjeđivanje građevinskih radova za izgradnju navedenog centra, uključujući tehničku pomoć za projektovanje i studije izvodljivosti, kao i opreme.

2.2 Osnivanje centra za razmjenu znanja i posjetice za moderne prakse upravljanja otpadom kroz:

- (i) obezbjeđivanje građevinskih radova za izgradnju navedenog centra, tehničku pomoć za projektovanje i studije izvodljivosti, kao i opreme;
- (ii) Izradu i sprovođenje edukacija, radionica, uključujući module o klimatskim rizicima, te aktivnosti informisanja opštinskih službenika, stručnjaka i zainteresovanih strana;
- (iii) Izradu strategija obuke, nastavnih planova i programa i digitalnih platformi za olakšavanje kontinuiranog učenja i saradnje.

Dio 3: Sanacija lokacije za odlaganje otpada u postrojenju KAP-a

Pružanje podrške čišćenju životne sredine i smanjenju rizika od nekontrolisane lokacije za odlaganje otpada u postrojenju KAP-a kroz:

- (i) uklanjanje otpadnih materijala i čišćenje područja za odlaganje čvrstog otpada;
- (ii) izgradnju dvije (2) trajne inženjerski projektovane kasete za otpadni materijal.

Dio 4: Upravljanje Projektom

Sprovođenje upravljanja Projektom i koordinacija uključuju: (i) pružanje podrške u radu Jedinice za implementaciju projekta (PIU) i Jedinice za tehničku podršku (TSU); (ii) obezbjeđivanje usklađenost sa aspektima koji se odnose na životnu sredinu i društvo i usklađenost sa fiducijarnim aspektima, sprovođenja monitoringa i evaluacije i revizija, uspostavljanje mehanizmima za odgovornost i pritužbe; i (iii) aktivnosti obuke i učenja.

PRILOG 2

Izvršenje Projekta

Odjeljak I. Implementacioni aranžmani

A. Institucionalni aranžmani

1. Zajmoprimac će odrediti Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) da bude ukupno odgovorno za upravljanje i implementaciju Projekta, uz tehničku podršku:
 - (i) Agencije za zaštitu životne sredine (EPA) u davanju tehničkih inputa, olakšavanju regulatornih odobrenja i osiguravanju pridržavanja standardima koji se odnose na životnu sredinu tokom implementacije Projekta;
 - (ii) u Dijelu 1, od opština koje učestvuju a koje su odgovorne za prikupljanje, prevoz, odlaganje komunalnog otpada i uvođenje odvojenog prikupljanja otpada za recikliranje;
 - (iii) u Dijelu 2, od Opštine Nilšić.
2. Zajmoprimac će Preko Jedinicu za tehničku podršku (TSU) biti odgovoran za aktivnosti nabavki, finansijskog upravljanja i isplate sredstava u sklopu Projekta, u skladu sa odredbama ovog Ugovora, Operativnog priručnika za Projekat i tu svrhu će održavati tokom implementacije projekta TSU sa resursima, zaposlenima i fiducijarnim odgovornostima, koji su prihvatljivi za Banku i kako je to definisano u Operativnom priručniku za Projekta.
3. Izuzetno od odredbe prethodnog stava 1, Zajmoprimac će, preko MERS-a:
 - (a) najkasnije u roku od tri (3) mjeseca od Datuma stupanja na snagu/Datuma efektivnosti upostaviti i održavati tokom trajanja Projekta, upravni odbor (Upravni odbor za Projekat) sa opisom poslova koji se usaglašen sa Bankom: (i) sa strukturom, odgovornostima i resursima prihvatljivim za Banku; (ii) koji će se sastojati od predstavnika ministarstava, državnih agencija i zainteresovanih strana koje su uključene i sektor otpada i u implementaciju Projekta; i (iii) koji će biti odgovoran za među-institucionalnu koordinaciju na visokom nivou, i funkcije strateškog uvida nad implemetnacijom, sve kako je opisano u Operativnom priručniku za Projekat.
 - (b) (i) održavati tokom trajanja Projekta, Jedinicu za implementaciju Projekta (PIU) koja je odgovorna za implementaciju i monitoring Projekta, sa srtukturom, funkcijama, zaposlenima, objektima i drugim resursima koji su prihvatljivi za Banku, a kako je to detaljno opisano u Operativnom priručniku za Projekat; i (ii) angažovati, najkasnije šest (6) mjeseci nakon Datuma stupanja na snagu/Datuma efektivnosti i održavati tokom implementacije Projekta, građevinskog inženjera i ostale ključne kvalifikovane tehničke i fiducijarne stručnjake za pružanje podrške koordinaciji, implementaciji, monitoringu i evaluaciji Projekta, sve u skladu sa opisima poslova koji su prihvatljivi za Banku i u skladu sa Operativnim priručnikom za Projekat;
 - (c) za potrebe implementacije odgovorajućih aktivnosti u sklopu Projekta i prije početka tih aktivnosti, sklopiti sporazume ili neke druge adekvatne aranžmane (Memorandum o razumijevanju) sa Agencijom za zaštitu životne sredine, odnosno sa opštinama koje učestvuju, odnosno sa Opštinom Nikšić sa odredbama i pod uslovima koji su prihvatljivi za Banku i kako je detljano opisano u Operativnom priručniku za Projekat, uključujući između ostalog tehničke i institucionalne implementacione aranžmane i ulogu svake od institucija ili opštine u vezi sa pružajem njene podrške implementaciji predmetnih aktivnosti u skladu sa ovim Ugovorim i Operativnim priručnikom za Projekat.

B. Operativni priručnik za Projekat

Zajmoprimac će preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS):

- (a) pripremiti Operativni priručnik za Projekat, koji je po formi i suštini koja je zadovoljavajuća za Banku, a koji sadrži detaljne aranžmane i procedure za implementaciju Projekta, uključujući između ostalog: (i) implementacione aranžmane, uključujući razgraničenje uloga i odgovornosti različitih subjekata, institucija i agencija/uprava koje su uključene u implementaciju Projekta, uključujući naročito: Jedinicu za implementaciju Projekta (PIU), Jedinicu za tehničku podršku (TSU), Agenciju za zaštitu životne sredine (EPA), Opštinu Nikšić, druge opštine koje učestvuju i njihvu koordinaciju i međusobne odnose; (ii) kriterijume i procedure za izbor i druge institucionalne i implementacione aranžmane za stažiranje iz Dijela 1.2 (iii) Projekta; (iii) aranžmane za isplatu, zahtjeve u pogledu izvještavanja, procedure finansijskog upravljanja i procedure revizije; (iv) procedure za nabavke, standardnu dokumentaciju za nabavke, procedure administriranja i upravljanja ugovorima; (v) mjere za ublažavanje prijevара i korupcije, kao i drugih rizika integriteta i fiducijarnih rizika; (vi) aranžmane upravljanja rizicima po životnu sredinu i društvo, kao i rad mehanizma za pritužbe; (vii) aranžmane monitoringa i evaluacije, izvještavanja i komunikacije, uključujući okvir rezultata; i (viii) ostale administrativne, finansijske, tehničke i organizacione aranžmane i procedure koji će biti potrebni za Projekat.
- (b) (i) dostaviti Banci takav priručnik i razmijeniti mišljenja s njom o njemu odmah nakon njegove pripreme; (ii) nakon toga usvojiti takav priručnik koji je odobrila Banka („Operativni priručnik za Projekat“ ili „POM“); i (iii) nakon toga sprovesti Projekat u skladu s POM-om.
- (c) neće izmijeniti, obustaviti, ukinuti, opozvati, ili odreći se bilo koje odredbe Operativnog priručnika za Projekat bez prethodne pisane saglasnosti Banke

C. Standardi koji se odnose na životnu sredinu i društvo

- 1. Zajmoprimac će preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) obezbijediti da se Projekat sprovodi u skladu sa Standardima koji se odnose na životnu sredinu i društvo, na način prihvatljiv za Banku.
- 2. Ne ograničavajući primjenu gorenavedenog stava 1, Zajmoprimac će preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) obezbijediti da se Projekat sprovodi u skladu sa Planom obaveza u pogledu životne sredine i društva („ESCP“), na način prihvatljiv za Banku. U tom cilju, Zajmoprimac će, preko MERS-a, obezbijediti da:
 - (a) se mjere i aktivnosti navedene u ESCP-u sprovode sa dužnom pažnjom i efikasnošću, kako je predviđeno u ESCP-u;
 - (b) dovoljna sredstva budu na raspolaganju za pokrivanje troškova sprovođenja ESCP-a;
 - (c) se održavaju politike i procedure i angažuje kvalifikovano i iskusno osoblje u odgovarajućem broju radi sprovođenja ESCP-a, na način kako je predviđeno u ESCP-u; i
 - (d) ESCP, ili neka njegova odredba ne budu izmijenjeni, poništeni, obustavljeni ili izuzeti, izuzev ako se Banka drugačije ne saglasi u pisanoj formi, kako je navedeno u ESCP-u, kao i da revidirani ESCP bude objelodanjen odmah nakon toga.
- 3. U slučaju neslaganja između ESCP-a i odredbi ovog Ugovora, mjerodavne su odredbe ovog Ugovora.
- 4. Zajmoprimac će preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) obezbijediti da se:
 - (a) preduzimaju sve mjere koje su neophodne kako bi se prikupile, objedinile i dostavile Banci, kroz redovne izvještaje, prema dinamici koja je precizirana u ESCP-u, kao i bez odlaganja u zasebnom izvještaju ili izvještajima, ukoliko Banka to zatraži, informacije

o statusu usklađenosti sa ESCP-om i instrumentima koji se odnose na životnu sredinu i društvo koji su u njemu navedeni, pri čemu će svi izvještaji biti u obliku i sa sadržinom koji su prihvatljivi za Banku, navodeći, između ostalog: (i) status implementacije ESCP-a; (ii) uslove, ako ih ima, koji remete ili prijete da poremete implementaciju ESCP-a; i (iii) korektivne i preventivne mjere koje su preduzete ili ih je neophodno preduzeti povodom tih uslova; i

- (b) Banka obavještava bez odlaganja o svakom incidentu ili nesreći koji se tiču Projekta ili imaju uticaja na Projekat, a koji imaju ili mogu imati značajan nepovoljan uticaj na životnu sredinu, pogođene zajednice, javnost ili radnike, u skladu sa ESCP-om, instrumentima koji se odnose na životnu sredinu i društvo koji se u njemu navode i Standardima koji se odnose na životnu sredinu i društvo.
5. Zajmoprimac će preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) uspostaviti, objaviti, održavati i upravljati žalbenim mehanizmom koji je dostupan, kako bi primio i olakšao rješavanje svih predmeta zabrinutosti i pritužbi osoba na koje je Projekat uticao i preduzeti sve potrebne i primjerene mjere za rješavanje ili olakšavanje rješavanja takvih predmeta zabrinutosti i pritužbi, na način prihvatljiv za Banku.
 6. Zajmoprimac će preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) obezbijediti da sva tenderska dokumentacija i ugovori za građevinske radove u okviru Projekta uključuju obavezu izvođača, podizvođača i nadzornih subjekata da: (a) poštuju relevantne aspekte ESCP-a i instrumente koji se odnose na životnu sredinu i društvo koji su u njemu navedeni; i (b) donesu i sprovedu kodeks ponašanja koji treba da bude dostavljen svim radnicima i potpisan od njihove strane, sa detaljnim mjerama za rješavanje rizika po životnu sredinu, društvo, zdravstvenih i bezbjednosnih rizika, kao i rizika od seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja, seksualnog uznemiravanja i nasilja nad djecom, kako je primjenjivo na takve građevinske radove koji su naručeni ili se izvode u skladu sa navedenim ugovorima.
 7. Zajmoprimac će preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) oformiti najkasnije šest (6) mjeseci nakon Datuma stupanja na snagu/Datuma efektivnosti, žalbeni mehanizam za Projekata u skladu sa Standardima koji se odnose na životnu sredinu i društvo i ESCP-om.

Odjeljak II. Monitoring, izvještavanje i evaluacija Projekta

Zajmoprimac, preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), dostavlja Banci svaki Izvještaj o projektu najkasnije četrdeset pet (45) dana nakon isteka svakog kalendarskog polugodišta, za dato kalendarsko polugodište.

Odjeljak III. Povlačenje sredstava Zajma

A. Uopšteno.

Ne ograničavajući primjenu odredbi iz člana II Opštih uslova, Zajmoprimac može povući sredstva Zajma kako bi: (a) finansirao Prihvatljive troškove za Projekat u skladu sa Pismom o povlačenju sredstava i finansijskim informacijama; i (b) platio: (i) Proviziju za obradu Zajma; i (ii) svaku premiju za Gornju granicu kamatne stope (*caps*) ili premiju za raspon kamatnih stopa (*collars*); sve u iznosu koji je dodijeljen i, ako je primjenjivo, do visine procenta prikazanog za svaku Kategoriju u sljedećoj tabeli:

Kategorija	Dodijeljeni iznos Zajma (izražen u eurima)	Procenat troškova koji će se financirati (uključujući poreze, osim PDV-a)
(1) robe, radovi, usluge osim konsultantskih usluga, konsultantske usluge, Operativne troškove, Obuku za Projekat, osim za Dio 3 Projekta i plaćanja za stažiranje iz Dijela 1.2 (iii) Projekta.	24.000,000	100%
(2) robe, radovi, usluge osim konsultantskih usluga, konsultantske usluge, za Dio 3 Projekta	15.900.00	100%
(3) Provizija za obradu Zajma	100.000	Iznos koji se plaća u skladu sa Odjeljkom 2.03 ovog Ugovora u skladu sa Odjeljkom 2.07 (b) Opštih uslova
(3) Premija za Gornju granicu kamatne stope (<i>caps</i>) ili Raspon kamatnih stopa (<i>collars</i>)	0	Iznos za plaćanje u skladu sa Odjeljkom 4.05 (c) Opštih uslova
UKUPNI IZNOS	40.000.000	

B. Uslovi povlačenja sredstava; Period povlačenja sredstava.

- Izuzetno od odredaba Dijela A ovog Odjeljka, neće se vršiti povlačenje sredstava:
 - za plaćanja izvršena prije Datuma potpisivanja; ili
 - u okviru Kategorije (2) sve dok i osim ako Zajmoprimac, preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), ne ažurira Procjenu uticaja na životnu sredinu i društvo (ESIA) u vezi s aktivnostima iz Dijela 3 Projekta na način i sa sadržajem koji su zadovoljavajući za Banku.
- Datum zatvaranja je 28. februar 2031. godine.

PRILOG 3

Program otplate amortizacije povezan sa preuzetim obavezama

U skladu sa Odjeljkom 2.08 ovog Ugovora, Zajmoprimac će otplatiti iznos glavnice Zajma u skladu sa tabelom koja slijedi, koja navodi Datume plaćanja glavnice Zajma i procenat od ukupnog iznosa glavnice Zajma koji se plaća na svaki Datum plaćanja glavnice Zajma („Udio rate“).

Otplata glavnice u jednakim ratama

Datum plaćanja glavnice	Udio rate
Svakog 15. februara i 15. avgusta Počevši od 15. februara 2028. do 15. avgusta 2040.	3,85%
Na dan 15. febraura 2041.	3,75%

DODATAK

Odjeljak I: Definicije

1. „Smjernice za suzbijanje korupcije“ znači, za potrebe stava 5 (a) Dodatka Opštim uslovima, „Smjernice za spriječavanje i suzbijanje prevara i korupcije u projektima koji se finansiraju iz zajmova IBRD-a i kredita i grantova IDA-e“, od 15. oktobra, 2006, sa izmjenama iz januara 2011. i od 1. jula 2016. godine.
2. „Kategorija“ znači kategorija navedena u Odjeljku III.A Priloga 2 uz ovaj Ugovor.
3. „Plan obaveza u pogledu životne sredine i društva“ ili „ESCP“ znači plan obaveza u pogledu životne sredine i društva za Projekat, od 24. februara 2026. godine, koji se može povremeno mijenjati u skladu sa njegovim odredbama, a u kome su utvrđene materijalne mjere i postupci koje Zajmoprimac sprovodi ili čije sprovođenje obezbjeđuje radi ublažavanja potencijalnih rizika po i uticaja Projekta na životnu sredinu i društvo, uključujući vremenske okvire za radnje i mjere, institucionalne aranžmane, aranžmane za zaposlene, obuku, monitoring i izvještavanje, kao i sve instrumente koji se odnose na životnu sredinu i društvo koji će se na osnovu toga pripremiti.
4. „Procjena uticaja na životnu sredinu i društvo“ ili „ESIA“ znači svaka procjena uticaja na životnu sredinu i društvo (i) koja se mora pripremiti za aktivnosti iz 2 Projekta; i (ii) koja se mora ažurirati za aktivnosti iz Dijela 3 Projekta u skladu s ESCP-om i relevantnim ESS-ovima, a obje uključuju detalje dizajna specifične za Projekat, početna stanja i planove ublažavanja kako je navedeno u ESCP-u, a sve zadovoljavajuće za Banku; „Procjene uticaja životnu sredinu i društvo“ ili „ESIA-e“ znače množinu navedenog.
5. „Standardi koji se odnose na životnu sredinu i društvo“ ili „ESS“ znače, za potrebe stava 53 Dodatka Opštim uslovima, standardi koji se navode u tom stavu, a koji su stupili na snagu 1. oktobra 2018. godine, kako ih je objavila Banka.
6. „Agencija za zaštitu životne sredine“ ili „EPA“ znači agencija Zajmoprimca koja je osnovana na osnovu Uredbe Vlade, br. 68/08 od 12. novembra 2008. godine, ili bilo koji njen nasljednik.
7. „EPR“ znači proširena odgovornost proizvođača.
8. „Opšti uslovi“ su „Opšti uslovi Međunarodne banke za obnovu i razvoj za finansiranje i finansiranje investicionih projekata od strane IBRD-a“, od 14. decembra 2018. (posljednji put revidirani 1. jula 2025. godine) sa izmjenama koje su date u Odjeljku II ovog Dodatka.
9. „Plaćanje za stažiranje“ znači bilo koje plaćanje za plaćeno stažiranje u trajanju od šest mjeseci u odabranim sektorima za upravljanje komunalnim otpadom za ženske studente i žene koju nedavno diplomirale iz Dijela 1.2 (iii) Projekta, pod uslovima, kriterijumima za izbor i drugim međuinstitucionalnim aranžmanima koji su detaljnije opisani u POM-u; „Plaćanja za stažiranje“ znači množinu navedenog.
10. „KAP“ znači Kombinat aluminijuma Podgorica Zajmoprimca.
11. „Memorandum o razumijevanju“ ili „MoU“ znači svaki od memorandumu o razumijevanju koji će biti sklopljen između MERS-a-a i EPA, opština koje učestvuju i Opštine Nikšić kako je navedeno u Odjeljku I.A.3 (c) u Prilogu 2 ovog Ugovora.
12. „Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera“ i „MERS“ znači ministarstvo Zajmoprimca odgovorno za ekologiju, održivi razvoj i razvoj sjevernog regiona, ili bilo koji njegov nasljednik.
13. „Opština Nikšić“ znači opština Zajmoprimca koja se nalazi u centralnom i sjeverozapadnom regionu teritorije Zajmoprimca.

14. „Državni plan upravljanja otpadom“ znači plan Zajmoprimca koji je usvojen na osnovu Zakona Zajmoprimca, br. 34/24 od 12. aprila 2024. godine.
15. „Operativni troškovi“ su razumni tekući rashodi koje je imao Zajmoprimca u pogledu implementacije i upravljanja Projektom, uključujući troškove za potrebe kancelarijske opreme i materijala, korišćenja i održavanja vozila, iznajmljivanja kancelarijskog prostora, komunikacionih troškova i troškova osiguranja, troškova kancelarijske administracije, bankovnih naknada, režija, troškova transporta, putovanja, dnevnica za putovanja i troškova nadzora, i plata za zaposlene u TSU-u, uključujući Naknade za socijalno osiguranje, gdje je to primjenjivo (isključujući plate za državne službenike i/ili namještenike Zajmoprimca).
16. „Jedinica za implementaciju Projekta“ i „PIU“ znači jedinica koju je formiralo Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) u skladu sa članom 4.01 (a) i koja je odgovorna za ukupnu implementaciju, koordinaciju, monitoring i evaluaciju Projekta, kako je detaljno navedeno u Odjeljku I.A.3 (b) (i) u Prilogu 2 uz ovaj Ugovor i u Operativnom priručniku za Projekat.
17. „Operativni priručnik za Projekat“ ili „POM“ znači operativni priručnik za Projekat koji je prihvatljiv za Banku a koji je pripremio i usvojilo Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) u skladu članom 4.01 (b) ovog Ugovora i u skladu sa odredbama Odjeljka I.B Priloga 2 ovog Ugovora, a isti priručnik se može povremeno mijenjati i dopunjavati u prethodno pisano odobrenje Banke.
18. „Propisi o nabavkama“ su, za potrebe stava 89 (a) Dodatka Opštim uslovima, „Propisi Svjetske banke o nabavkama za zajmoprimce finansiranja investicionih projekata“, od februara 2025. godine.
19. „Datum potpisivanja“ znači kasniji od dva datuma na koji su Zajmoprimac i Banka potpisali ovaj Ugovor i ta definicija važi za sva pozivanja na „datum Ugovora o zajmu“ u Opštim uslovima.
20. „Naknade za socijalna davanja“ znači sva plaćanja ili doprinose za naknade za nezaposlenost, osiguranje za slučaj invaliditeta, naknade za povrede na radu, penzione naknade (penziono ili socijalno osiguranje) i životno osiguranje ili bilo koje druge naknade u skladu sa zakonodavstvom Zajmoprimca.
21. „Upravni odbor za Projekat“ znači odbor koji se pominje u Odjeljku I.A.3 (a) Priloga 2 uz ovaj Ugovor.
22. „Obuka“ znači aktivnosti koje su povezane sa Projektom u vezi sa studijskim putovanjima, kursevima za obuku, seminarima, radionicama i ostalim aktivnostima obuke, koje nijesu uključene u ugovore za nabavku roba ili pružanja usluga, uključujući materijale za obuku, zakup prostora i opreme, putne troškove, troškove smještaja i dnevnica polaznika obuke i predavača, naknade predavača i ostale razne inpute povezane sa obukom, na osnovu pisanog odobrenja Banke.
23. „TSU“ ili „Jedinica za tehničku podršku“ znači jedinica za tehničku podršku osnovana od strane Ministarstva finansija i koja je odgovorna za fiducijarne aspekte (nabavke i finansijsko upravljanje) i aspekte isplate sredstava Projekta i koja je navedena u Odjeljku I.A.2 u Prilogu 2 uz ovaj Ugovor.

Odjeljak II. Pomjene Opštih uslova

Opšti uslovi se ovim putem mijenjanju na sljedeći način:

1. Definicije koje slijede su uključene na kraju Dodatak po alfabetskom redoslijedu kao stavovi 116-122:

„116. „CRDC“ ili „Klauzula o zaduživanju otpornom na klimatske promjene *Climate Resilient Debt Clause*“ znači mehanizam uspostavljen u Ugovoru o zajmu koji dopušta kvalifikovanom Zajmoprimcu da odloži određena plaćanja glavnice i/ili kamata (i drugih troškova Zajma) tokom Perioda odlaganja nakon pojave Prihvatljivog/kvalifikovanog događaja.“

„117. „Uslovi i odredbe CRDC-a“ znače uslove i odredbe klauzule o zaduživanju otpornom na klimatske promjene, kako ih Banka povremeno objavljuje i revidira, a koji su na snazi u vrijeme zahtjeva za Odlaganje plaćanja.“

„118. „Period odlaganja“ znači period do 24 (dvadeset i četiri) mjeseca, tokom kojeg je aktivirano Odlaganje plaćanja u skladu sa odredbama Ugovora o zajmu.“

„119. „Prihvatljivi/kvalifikovani događaj“ znači događaj definisan u Uslovima i odredbama CRDC-a.“

„120. „Odlaganje plaćanja kamate“ znači jednokratno privremeno odlaganje plaćanja Kamate i drugih primjenjivih troškova Zajma tokom Perioda odlaganja, koju je zatražio Zajmoprimac i aktivirala Banka u skladu sa odredbama Ugovora o zajmu.“

„121. „Odlaganje plaćanja“ znači Odlaganje plaćanja glavnice i/ili Odlaganje plaćanja kamate koju je zatražio Zajmoprimac i aktivirala Banka u skladu s odredbama Ugovora o zajmu.“

„122. „Odlaganje plaćanja glavnice“ znači jednokratno privremeno odlaganje otplate Povučenog preostalog iznosa zajma tokom Perioda odlaganja, koju je zatražio Zajmoprimac i aktivirala Banka u skladu sa odredbama Ugovora o zajmu.“]

2. U stavovima koji je prvobitno numerisani kao 79 u Dodatku, pojmovi „Plaćanje Zajma“, se mijenjaju da glase kako slijedi:

„79. Plaćanje Zajma“ znači bilo koji iznos koji je plativ od Strana u zajmu prema Banci po osnovu Pravnih ugovora, uključujući (ali bez ograničenja na) bilo koji iznos Povučenog preostalog iznosa zajma, kamate, bilo kog odloženog iznosa po osnovu Ugovora o zajmu i bilo koje pripadajuće kamate, Provizije za obradu zajma, Naknade za angažovana, a nepovučena sredstva, kamate po Zateznoj kamatnoj stopi (ukoliko je ima), provizije za rezervisanje, bilo koje transakcione provizije za Konverziju ili prijevremni prekid Konverzije, bilo koju premiju koja ja plativa nakon uspostavljanja najvećeg iznosa kamatne stope ili raspona za kamatnu stopu (*collar*) i bilo kog Iznosa za poravnanje zajma (*unwinding amount*) koji treba da plati Zajmoprimac, bilo koje druge naknade, troška ili nameta koji je primjenjiv na Zajam i bilo kog povraćaja Povučenog preostalog iznosa zajma koji je plativ od strane Zajmoprimca, zavisno od slučaja.“